

Datum

12 april 2024

Onderwerp

VNG-inbreng CD Verkiezingen 18 april

Geachte woordvoerders verkiezingen,

Donderdag 18 april debatteert u over het fundament van onze vertegenwoordigende democratie: verkiezingen. Gemeenten werken samen met duizenden vrijwilligers en medewerkers iedere keer weer aan betrouwbare en goed verlopen verkiezingen. Daarnaast spannen we ons continu in om het verkiezingsproces te verbeteren: aanpassingen zoals de Nieuwe procedure voor de vaststelling van de verkiezingsuitslag, het verbeteren van de toegankelijkheid van stembureaus en modernisering van het telproces.

Tegelijk staat het water de gemeenten aan de lippen, waar het gaat om het uitvoeren van deze fundamentele taak en de bekostiging ervan. Daarom roepen wij u op om het fundament van onze democratie ook te funderen met structureel voldoende geld.

Gemeenten betalen deel van de verkiezingen zelf

Hoewel gemeenten voor de reguliere taak voor de organisatie van verkiezingen geld krijgen, moet er regelmatig extra geld worden bijgelegd. Verschillende gemeenten trekken aan de bel, getuige de brief die de G4 u voor ditzelfde debat stuurde en de [factuur](#) die de gemeente Zandvoort aan de minister van BZK heeft gestuurd. De Tweede Kamerverkiezingen van 22 november 2023 waren voor gemeenten extra wrang, omdat er in maart 2023 ook al verkiezingen waren. Gemeenten krijgen per jaar een bedrag voor het organiseren van verkiezingen, ongeacht het aantal verkiezingen.

Er zijn een aantal redenen waarom wij aandacht vragen voor de bekostiging van verkiezingen:

Inzicht in kosten organisatie verkiezingen sterk verouderd

De hoogte van het bedrag voor de organisatie van verkiezingen is gebaseerd op een onderzoek uit 2012. Uit nieuw onderzoek in opdracht van de VNG blijkt dat de kosten sinds 2012 met 59% zijn gestegen. Dit percentage is al gecorrigeerd voor inflatie.

Er zijn twee verklarende factoren voor hoge kosten: de gemeentegrootte en de manier van stemopname (centraal of decentraal). Met name de G4-gemeenten hebben substantieel hogere kosten voor het organiseren van de verkiezingen.

- Actualiseer het kostenbeeld van de verkiezingen
- en pas de vergoeding in het Gemeentefonds daarop aan

Er zijn vaker verkiezingen

De financiering voor gemeenten is nu gebaseerd op eens in de vier jaar een verkiezing voor de Tweede Kamer. Andere verkiezingen laten zich goed plannen, maar in een periode van 22 jaar zijn er 8 Tweede Kamerverkiezingen geweest. Volgens de formule hebben gemeenten daardoor 3 verkiezingen zelf betaald. Terecht vroeg uw Kamer in september aandacht voor de tussentijdse verkiezingen. Het gemiddelde van één verkiezing per 4 jaar is niet in overeenstemming met de feiten.

- Stel de verwachting van het gemiddeld aantal verkiezingen bij
- en vergoed de kosten voor tussentijdse verkiezingen

We stellen hogere eisen aan onze verkiezingen

Het democratisch proces wordt doorlopend vernieuwd en verbeterd. Daar dragen gemeenten aan bij; er mag geen twijfel bestaan over de betrouwbaarheid, de transparantie en de toegankelijkheid van verkiezingen. We stellen met elkaar hogere eisen aan het verkiezingsproces. Eisen voor toegankelijkheid vragen om inzet, maar ook de centrale stemopname en de invoering van de wet Nieuwe procedure vaststelling verkiezingsuitslagen vragen meer organisatie en kosten.

Door de wet Nieuwe procedure vaststelling verkiezingsuitslag (NPVV) zijn veel gemeenten genoodzaakt om centraal op één locatie een hertelling uit te voeren. Ook als een gemeente kiest voor decentraal tellen, moet er in tweede instantie een centrale hertelling plaatsvinden. De wet schrijft dit voor, waardoor gemeenten geen wezenlijke keus hebben tussen de twee manieren van tellen. Nu blijkt dat de centrale stemopname een grote aanjager van de hoge kosten voor het organiseren van verkiezingen is. De kosten voor de huur van (grote) zalen zijn flink – en de vergoeding voor de organisatie van verkiezingen houdt hier geen rekening mee.

- Bekijk goed welke gevolgen de wetswijziging NPVV heeft op de uitvoering voor gemeenten
- en betrek deze evaluatie bij het kostenbeeld